

<https://doi.org/10.28925/2311-259x.2025.1.9>
УДК 821.111Сон7]Пат.030=161.2

Андрій Журба

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
вул. Левка Лук'яненка, 13-Б, м. Київ, 04212, Україна
 <https://orcid.org/0009-0005-9779-8171>
zhurba355@gmail.com

ДЖОРДЖ СОНДЕРС. «ПАТИЧКИ» (КОМЕНТОВАНИЙ ПЕРЕКЛАД З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ АНДРІЯ ЖУРБИ)

Джордж Сондерс відомий здебільшого романом «Лінкольн у Бардо», за який він отримав Нобелівську премію у 2017 році. Власне, поки «Лінкольн у Бардо» в перекладі Андрія Маслухова залишається єдиним офіційно виданим в Україні твором американського автора («Видавництво Старого Лева», 2019 рік). Проте творчість Сондерса не обмежується лише великою прозою: він також працює в жанрах есеїв, сценаріїв, дитячих книжок і, зокрема, flash fiction, до якого й належить перекладений твір «Патички».

Уперше оповідання «Патички» було опубліковане в 1995 році в журналі *Harper's Magazine*. В оригінальній примітці автора зазначено: «Протягом двох років я проїжджав повз будинок, як той, що в оповіданні, і уявляв власника людиною більш радісною, врівноваженою та менш закомплексованою, ніж я. Потім одного дня він набрид мені, і я винайшов його протилежність — так і з'явилася ця історія» (Saunders, 2023). Історія «Патичок» розповідає про складні стосунки між дітьми і батьком, єдиною «поступкою радості» для нього є ритуал зі стовпом на подвір'ї дому, який він час від часу декорує відповідно до свят. Автор зауважує, що власник будинку, який надихнув його на написання тексту, використовував ритуал зі стовпом радше для спортивних святкувань. Тим не менш, Сондерса, який на той час був молодим батьком із двома дітьми, надихнула відданість чоловіка, який знаходив час підтримувати свій ритуал (Saunders, 2023).

У 2013 році видавництво «Random House» надрукувало книжку «Tenth of December» — збірку оповідань письменника, опублікованих між 1992 і 2012 роками. Видання отримало переважно позитивні відгуки: журнал *The New York Times* назвав збірку «найкращою книгою, яку ви прочитаєте цього року» (Lovell, 2013), а *The Guardian* вніс її до списку ста найкращих книг XXI століття (The Guardian, 2019). «Патички» — найстаріше з оповідань циклу — письменниця Джозі Толін назвала шедевром (Tolin, 2020), а численні автори, такі як Френк Тарчінський (Tarczynski, 2020) і Тіна Секейра (Sequeira, 2021), використали як зразок для написання короткої прози.

Жанр flash fiction в Україні ще мало досліджений, однак підґрунтя для цього вже прокладено в працях «Прагматичні та стилістичні аспекти перекладу жанру flash fiction» О. Ємця (2016) та «Значення художньої деталі як фактора поетичності прози в оповіданнях американських і канадських письменників» О. Ємця та А. Захарчук (2020).

Хоча форма дуже короткої прози має довгу історію, жанр flash fiction набув стрімкої популярності в Америці саме в епоху інтернету. Так, існують окремі сайти, присвячені flash fiction, а у 2012 році на всесвітньовідомому інтернет-порталі Goodreads було виставлено список найкращих збірок відповідних творів, до якого увійшла 51 книга (Allen, 2012).

Серед характерних ознак жанру виокремлюють короткий обсяг (від 50 до 1500 слів) і конденсованість оповіді, що передбачає певну недоговореність, яка, своєю чергою, дає можливість читачам додумувати зміст і, таким чином, ставати співавторами (Al Sharqi, Abbasi, 2015). Зазвичай автори flash fiction описують певний фрагмент із життя персонажів (Al Sharqi, Abbasi, 2015), тому, як зазначає Дженні Лі Фергюсон, історіям інколи може бракувати розвитку персонажів (Ferguson, 2010). Щоправда, перекладений текст «Патички» є радше винятком: Джордж Сондерс описує майже все життя головного героя — батька оповідача, який демонструє здатність аналізувати власні вчинки та змінювати свої щоденні ритуали, що відображають його ставлення до себе, оточення і світу загалом.

Така лаконічність форми та змісту ставить перед перекладачем кілька непростих завдань: по-перше, потребу обережного підходу до авторських нововведень, утримання від розлогих трактувань, аби не збити загальний тон оповіді (деякі дослідники розглядають flash fiction як суміш поезії та прози (Al Sharqi, Abbasi, 2015)); а по-друге, пошуки адекватних відповідників, ускладнені відсутністю достатнього контексту. До прикладу, у творі оповідач називає своїх батьків «Mom» і «Dad». Оскільки батько для оповідача постає суворою, складною людиною, українське слово «тато» було б недоречним, адже воно має

занадто м'яку конотацію. Отже, при перекладі обрано варіант «батько». На противагу цьому автор не дає жодної характеристики матері та не пояснює ставлення оповідача до неї. Відповідно залежно від трактувань допустимими є варіанти і «мати», і «мама», проте врешті було вирішено зупинитись на «матері» задля збереження загальної ритміки.

Важливою художньою деталлю творів flash fiction є заголовки, які часто постають як полісемантичні та виконують інформативну функцію (Ємець, 2016). Сам текст розширює значення заголовка і надає йому символічного наповнення. Що більше батько відділяється від рідних (діти дорослішають, а дружина помирає), то складнішими й емоційно багатшими стають його ритуали. Урешті, герой створює для стовпа «нащадків» зі схрещених патиць і протягує між ними та стовпом мотузку. Відповідно патицьки в цьому контексті — символ дітей, а сама декорація означає втрачений родинний зв'язок. Показово, що саме слово «sticks» згадується лише тричі, тоді як стовп («pole») — 12 разів. Таким чином, своїм заголовком Сондерс розставляє необхідні акценти і концентрує увагу читача не так на дивакуватій звичці героя, як на його стосунках із дітьми, а тому задля збереження відповідної асоціації було обрано не слово «патиці», а його зменшено-пестливу форму «патицьки». Більш розповсюджений відповідник «палички» було відкинуто, адже в тексті вже є усталене словосполучення «ватні палички».

Покликання

- Ємець, О. (2016). Прагматичні та стилістичні аспекти перекладу оповідань жанру flash fiction. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*, 11, 54–57. <https://elar.khmn.edu.ua/handle/123456789/6100>
- Ємець, О., & Захарчук, О. (2020). Значення художньої деталі як фактора поетичності прози в оповіданнях американських і канадських письменників. *Філологічні науки*, 33, 20–24. <https://doi.org/10.33989/2524-2490.2020.33.228197>
- Allen, C. (October 3rd, 2012). *Best Flash Fiction Collections*. Goodreads. https://www.goodreads.com/list/show/25831.Best_Flash_Fiction_Collections
- Al-Sharqi, L. & Abbasi, I. (2015). Flash fiction: A unique writer-reader partnership. *Studies in literature and language*, 11(1), 52–56. <https://doi.org/10.3968/7253>
- Ferguson, J. (2010). *Border markers* (Master's thesis). <https://scholar.uwindsor.ca/etd/10>

- Lovell, J. (2013, January 3). *George Saunders has written the best book you'll read this year*. The New York Times Magazine. <https://www.nytimes.com/2013/01/06/magazine/george-saunders-just-wrote-the-best-book-youll-read-this-year.html>
- Saunders, G. (2023, June 1). *Office hours*. George Saunders' Story Club. <https://georgesaunders.substack.com/p/office-hours-79c>
- Sequeira, T. (2021, April 1). *"Sticks" by George Saunders — Short Story Analysis*. The Tina Edit. <https://thetinaedit.com/story-analysis-of-sticks-by-george-saunders>
- Tarczynski, F. (2020, October 16). *What makes George Saunders' "Sticks" great?* Medium. <https://medium.com/swlh/what-makes-george-saunders-sticks-great-47603f80d057>
- The Guardian. (2019, September 21). *The 100 best books of the 21st century*. <https://www.theguardian.com/books/2019/sep/21/best-books-of-the-21st-century>
- Tolin, J. (2020, May 21). *Stories we love: "Sticks," by George Saunders*. Fiction writers review. <https://fictionwritersreview.com/shop-talk/stories-we-love-sticks-by-george-saunders>

References (translated and transliterated)

- Allen, C. (October 3rd, 2012). *Best Flash Fiction Collections*. Goodreads. https://www.goodreads.com/list/show/25831.Best_Flash_Fiction_Collections
- Al-Sharqi, L. & Abbasi, I. (2015). Flash fiction: A unique writer-reader partnership. *Studies in literature and language*, 11(1), 52–56. <https://doi.org/10.3968/7253>
- Ferguson, J. (2010). *Border markers* (Master's thesis). <https://scholar.uwindsor.ca/etd/10>
- Lovell, J. (2013, January 3). *George Saunders has written the best book you'll read this year*. The New York Times Magazine. <https://www.nytimes.com/2013/01/06/magazine/george-saunders-just-wrote-the-best-book-youll-read-this-year.html>
- Saunders, G. (2023, June 1). *Office hours*. George Saunders' Story Club. <https://georgesaunders.substack.com/p/office-hours-79c>
- Sequeira, T. (2021, April 1). *"Sticks" by George Saunders — Short Story Analysis*. The Tina Edit. <https://thetinaedit.com/story-analysis-of-sticks-by-george-saunders>
- Tarczynski, F. (2020, October 16). *What makes George Saunders' "Sticks" great?* Medium. <https://medium.com/swlh/what-makes-george-saunders-sticks-great-47603f80d057>
- The Guardian. (2019, September 21). *The 100 best books of the 21st century*. <https://www.theguardian.com/books/2019/sep/21/best-books-of-the-21st-century>
- Tolin, J. (2020, May 21). *Stories we love: "Sticks," by George Saunders*. Fiction writers review. <https://fictionwritersreview.com/shop-talk/stories-we-love-sticks-by-george-saunders>
- Yemets, O. (2016). *Prahmatychni ta stylistychni aspekty perekladu opovidan zhanru flash fiction [Pragmatic and stylistic aspects of translating flash fiction stories]*. *Aktualni problemy filolohii ta perekladознавства*, 11, 54–57. <https://elar.khmn.edu.ua/handle/123456789/6100>
- Yemets, O., Zakharchuk, O. (2020). *Znachennia khudozhnoi detali yak faktora poetychnosti prozy v opovidanniakh amerykanskykh i kanadskykh pysmennykh [The importance of artistic detail as a factor of prose poeticalness in the short stories of the contemporary American and Canadian writers]*. *Filolohichni nauky*, 33, 20–24. <https://doi.org/10.33989/2524-2490.2020.33.228197>

Andrii Zhurba

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Ukraine

GEORGE SAUNDERS. "STICKS"

(TRANSLATED FROM ENGLISH AND COMMENTED BY ANDRII ZHURBA)

«ПАТИЧКИ» ДЖОРДЖ СОНДЕРС

Переклад Андрія Журби

Щороку, на День Подяки, ми гуртувалися навколо Батька подивитись, як він накидає костюм Санти на імпровізоване розп'яття, зроблене з металевого стовпа на подвір'ї. Під час тижня Суперболу стовп був одягнений у джерсі та шолом Рода, і якщо Род хотів зняти його, він мав просити дозволу в Батька. Четвертого липня стовп ставав Дядьком Семом, на День ветеранів — солдатом, а на Гелло-він — приви́дом. Для Батька стовп був єдиною поступкою радості. Нам не дозволялося брати більше одного олівця з коробки за раз. Якось на Святвечір він розкричався на Кіммі за те, що вона змарнувала шматочок яблука. Щоразу, як ми наливали кетчуп, він нависав над нами й торочив: достатньо, достатньо, достатньо. На дні народження ми обходилися самими капкейками, жодного морозива. Вперше, коли я привів дівчину, вона запитала: «Що не так із твоїм батьком і тим стовпом?» — а я сидів і кліпав очима.

Ми пішли з дому, поодружувалися, завели власних дітей і виявили, що всередині нас також проростає насіння жорстокості. Батько почав наряджати стовп усе вигадливіше і з менш зрозумілою логікою. У День Бабака він натягнув на нього якесь хутро і виставив прожектор, щоб утворити тінь. Коли в Чилі стався землетрус, він поклав стовп на бік і намалював балончиком тріщину в землі. Після смерті Матері він одягнув стовп у костюм Смерті й повісив на поперечину мамині дитячі фотографії. Ми заїжджали до нього і знаходили дивні талісмани з його молодості, розкладені навколо: армійські медалі, квитки в театр, старі светри, тюбики від Материної косметики. Якось восени він розмалював стовп яскраво-жовтою фарбою. Взимку пообчіпляв його ватними паличками, щоб не мерз, і забезпечив стовпу нащадків: понаставляв по подвір'ю схрещених патичків. Потім натягнув мотузку між ними та стовпом і приклеїв до неї листи з вибаченнями, визнанням помилок, благанням про розуміння. Усе було написано тремтливим почерком. Він зробив табличку з написом «ЛЮБОВ» і повісив її на стовп. І ще одну, яка промовляла «ПРОБАЧИТЕ?» А потім він помер у коридорі під звуки радіо, і ми продали дім молодій парі, яка вирвала стовп і патички й кинула їх біля дороги в день вивозу сміття.

*Коментований переклад надійшов до редколегії 18.02.2025
Прийнятий до публікації 17.03.2025
Опублікований 31.03.2025*